

Asia: VN/36258/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin:

Nuoren kannalta on tärkeää, että jatkossakaan ammatillisen kuntoutuksen palveluihin pääsyn edellytyksenä ei ole sairaus- tai vammadiagnoosi. Toisaalta on huolestuttavaa, että jatkossa osallistuminen nuoren ammatillisen kuntoutuksen valmennuksellisiin palveluihin ei enää pääsääntöisesti oikeuttaisi kuntoutusrahaan. Tässä tapauksessa nuoret pääosin tippuvat toimeentulotuelle. Esityksessäkin on todettu, että tämä heikentää valmennukseen osallistuvien mahdollisuutta hyötyä palvelusta, kun toimeentulosta huolehtiminen nousee keskeiseen rooliin. On myös todettu, että toimeentulotuki passivoi sen saajaa. Ammatillista kuntoutusta saavien nuorten kohderyhmä on muutenkin keskimääräisesti heikommassa asemassa olevia, esimerkiksi juuri vailla perusasteen jälkeistä koulutusta olevia nuoria.

Esityksen vaikutusten arvioinneissa todetaan, että nuoren kuntoutusrahaa koskevan tutkimuksen tulosten mukaan nuoren kuntoutusraha tukee ja motivoi nuoria opinnoissa ja sillä on iso merkitys itsenäistymisvaiheessa. Kuntaliitto muistuttaa yhteisesti jaetusta yhteiskunnallisesta tavoitteesta, että jokainen nuori suorittaa vähintään toisen asteen tutkinnon. Esitettävät muutokset nuoren kuntoutusrahaan saattavat heikentää myös tämän tavoitteen toteutumista.

Esityksen mukaan, kuntoutusrahaoikeuden poistuminen valmennuksellisten palvelujen ajalta kannustaa nuoria hakeutumaan työttömäksi työnhakijaksi. Tämä mahdollistaisi nuoren pääsyn työllisyyspalveluiden piiriin. On kuitenkin huomioitava, että vaikeassa asemassa oleville nuorille työvoimapalveluista tulevat velvoitteet saattavat hankaloittaa nuoren tilannetta entisestään ja keskeyttää valmennuksen. Esimerkiksi NUOTTI-valmennukseen hakeutumisen yhtenä syynä voikin juuri olla se, ettei nuorella ole sillä hetkellä mahdollisuutta työllistyä.

Perusteltua mielestämme on, ettei samaan aikaan kuntoutusrahan kanssa voisi saada opintotukea.

On huomionarvoista, että vaikutusarviointeja esityksestä ei ole pystytty tekemään kokonaan, sillä edellisen kuntoutusetuuksia koskeneen muutoksen vaikutuksia ei ole pystytty huomioimaan yhdessä tämän esityksen kanssa.

Talousvaikutukset

Esityksen tavoitteena on uudistaa kuntoutuksen tukia sekä tuottaa julkiseen talouteen säästöjä. Hallituksen esitysluonnoksessa arvioidaan, että nettona julkisen talouden säästö olisi noin 30 miljoonaa euroa. Välittömät talousvaikutukset kuitenkin kasvattavat kuntien työttömyysturvan ja perustoimeentulotuen rahoitusvastuuta.

Menojen kasvu arvioidaan esitysluonnoksessa vähäiseksi. Kuntien taloudellisista tilannetta helpottaa tässä yhteydessä myös STM:ssä valmistelussa oleva lakikokonaisuus sosiaaliturvarahastojen säästöjen kanavoinnista, joka tulee hallituksen linjausten mukaisesti vahvistamaan sekä valtion että kuntien verotuloja.

Lopuksi

Kuntaliitto esittää huolensa sen osalta, mitä eriarvoisuuden lisääminen sosiaaliturvavaleikkauksia toteuttamalla tekee yhteiskunnallemme pitkällä aikavälillä. Eriarvoistumiskehitys heijastuu inhimillisten vaikutusten lisäksi myös kuntiin muun muassa palvelutarpeen kasvuna ja myös sitä kautta kuntatalouteen. Sosiaaliturvavaleikkaukset kohdistuvat erityisesti niihin, joilla on taloudellisesti tiukkaa jo valmiiksi. Yhdistettynä epävarmaan taloustilanteeseen tämä saattaa johtaa siihen, että ihmiset joutuvat turvautumaan toimeentulotukeen oletettua voimakkaammin.

SUOMEN KUNTALIITTO

Mantere Elsa
Suomen Kuntaliitto ry